

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
Кафедра соціальної педагогіки та педагогіки вищої школи

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-педагогічної і
навчальної роботи та рекрутації

проф. Гаврилюк С. В. _____

Протокол № 2 від 18.10.2017 р.

ПРОГРАМА
вибіркової навчальної дисципліни
Пенітенціарна педагогіка

Підготовки магістра

Спеціальності 231 Соціальна робота

Освітньої програми 231 Соціальна робота

Програма навчальної дисципліни «Пенітенціарна педагогіка» підготовки магістра, галузі знань 23 «Соціальна робота», спеціальності 321 «Соціальна робота», за освітньою програмою «Соціальна робота»

Розробник: Мартинюк Т.А., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри соціальної педагогіки та педагогіки вищої школи Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки.

Рецензент: Гусак А.П кандидат юридичних наук, доцент кафедри кримінального права і процесу СНУ імені Лесі Українки

Програма навчальної дисципліни затверджена на засіданні кафедри соціальної педагогіки та педагогіки вищої школи
протокол № 3 від 19 вересня 2017 р.

Завідувач кафедри: _____ (Гусак П.М.)

Програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною комісією факультету педагогічної освіти та соціальної роботи
протокол № 1 від 19 вересня 2017 р.

Голова науково-методичної комісії факультету _____ (Антонюк В.З.)

Програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною радою Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки

© Мартинюк Т.А., 2017

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Характеристика навчальної дисципліни подається згідно з навчальним планом спеціальності і представляється у вигляді таблиці 1.

Таблиця 1.1

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма навчання	23 Соціальна робота 231 Соціальна робота Соціальна робота Магістр	Нормативна/Вибіркова
Кількість годин/кредитів 150/5		Рік навчання 1
		Семестр 9-ий
		Лекції 28 год.
ІНДЗ: <u>немає</u>		Практичні (семінарські) 26 год.
		Самостійна робота 86 год.
		Консультації 10 год.
		Форма контролю: залік

Таблиця 1.2

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
Заочна форма навчання	23 Соціальна робота 231 Соціальна робота Соціальна робота Магістр	Нормативна/Вибіркова
Кількість годин/кредитів 150/5		Рік навчання 2
		Семестр 11-ий
		Лекції 10 год.
ІНДЗ: <u>немає</u>		Практичні (семінарські) 14 год.
		Самостійна робота 108год.
		Консультації 18 год.
		Форма контролю: залік

2. АНОТАЦІЯ КУРСУ:

Програма навчальної дисципліни “**Пенітенціарна педагогіка**” складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки **магістра** спеціальності “**Соціальна робота**”.

Предметом вивчення навчальної дисципліни “**Пенітенціарна педагогіка**” є основні категорії, теоретико-методологічні основи пенітенціарної педагогіки, форми та методи організації роботи з засудженими, спрямованої на їх перевиховання та ресоціалізацію.

Міждисциплінарні зв’язки із філософією, педагогікою, юриспруденцією, соціологією, етикою, історією.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни “**Пенітенціарна педагогіка**” є:

- характеристика історичних передумов та основних етапів становлення пенітенціарної педагогіки;
- аналіз основних підходів до організації і проведення соціально-виховної роботи із засудженими;
- опанування системою методів, прийомів та засобів педагогічного впливу на засуджених;
- розкриття змісту основних напрямків соціально-виховної роботи з неповнолітніми засудженими у спеціальних виховних установах міжнародних та вітчизняних нормативно-правових документів, які забезпечують діяльність служб пробації;
- аналіз норм правових документів, які регламентують становлення та організацію пенітенціарної системи в Україні;

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні: **знати**

- основні закономірності, принципи та особливості педагогічного процесу в установах виконання покарань;
- прийоми, методи, форми та засоби виховної роботи в установах виконання покарань;
- основні напрямків виховної роботи з засудженими;
- особливості виховної роботи з різними категоріями засуджених.
- накази, методичні рекомендації Державної пенітенціарної служби України, які регламентують діяльність установ виконання покарань, спрямовану на організацію виховного процесу із засудженими;
- перспективи реформування пенітенціарної системи та розвиток пробації в Україні.

3. КОМПЕТЕНЦІЇ

До кінця навчання студенти будуть компетентними у таких питаннях:

- застосовування необхідних методів, засобів та форм педагогічного впливу залежно від індивідуальних особливостей засудженого;
- застосовування норми чинного законодавства у своїй професійній діяльності;
- виконання своїх посадовіх обов’язки відповідно до норм законодавства;

- розв'язування різноманітних педагогічних ситуацій, які можуть виникнути в процесі взаємодії з засудженими;

- побудови взаємовідносин з іншими відділами та службами установи виконання покарань, представниками громадськості, родичами засуджених для забезпечення більш якісного педагогічного впливу на засуджених та подальшої їх ресоціалізації відповідно до норм чинного законодавства;

- підвищення свого професійного рівня відповідно до обставин.

4. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Навчальна дисципліна може складатись з одного або кількох змістових модулів. Кількість змістових модулів визначається метою та змістом програми і не повинна перевищувати кількості кредитів, передбачених навчальним планом на вивчення дисципліни протягом семестру.

Структура навчальної дисципліни представляється у вигляді таблиці 2.

Таблиця 2.1

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				Інд.	Сам. роб.
	Усього	у тому числі				
		Лек.	Практ. (Семін.)	Консультації.		
1	2	3	4	5	6	7
Змістовий модуль I. Теоретичні основи пенітенціарної педагогіки						
Тема 1. Основні етапи розвитку допомоги засудженим	9	2		1		6
Тема 2. Поняття про пенітенціарну педагогіку як науку	11	2	2	1		6
Тема 3. Закономірності та принципи пенітенціарної педагогіки	10	2	2			6
Тема 4. Методи, прийоми та засоби виховного впливу у пенітенціарній педагогіці	12	2	4			6
Тема 5. Форми виховної роботи із засудженими	13	4	2	1		6
Разом за змістовим модулем 1	55	12	10	3		30
Змістовий модуль II. Особливості роботи з різними категоріями засуджених.						
Тема 6. Основні	12	2	4			6

напрямки виховної роботи з засудженими						
Тема 7. Особистість працівника ДКВС	9	2		1		6
Тема 8. Особливості виховної роботи з жінками	11	2	2	1		6
Тема 9. Аналіз основних педагогічних впливів при роботі з засудженими	16	4	2			10
Разом за змістовим модулем 2	48	10	8	2		28
Змістовий модуль III. Організація соціально-виховної роботи з неповнолітніми засудженими у спеціальних виховних установах						
Тема 10. Генеза соціально-виховної роботи з неповнолітніми засудженими	15	2	2	1		10
Тема 11. Особливості виховної роботи з неповнолітніми засудженими	14	2	2	2		8
Тема 12. Актуальний стан соціально-виховної роботи з неповнолітніми засудженими у виховних колоніях.	18	2	4	2		10
Разом за змістовим модулем 3	47	6	8	5		28
Усього годин	150	28	26	10		86

Таблиця 2.2.

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Усього	у тому числі				
		Лек.	Практ. (Семін.)	Консультації.	Інд.	Сам. роб.
1	2	3	4	5	6	7
Змістовий модуль I. Теоретичні основи пенітенціарної педагогіки						
Тема 1. Основні етапи розвитку допомоги засудженим		1		2		10
Тема 2. Поняття про		1	1	1		8

пенітенціарну педагогіку як науку						
Тема 3. Закономірності та принципи пенітенціарної педагогіки			2	1		8
Тема 4. Методи, прийоми та засоби виховного впливу у пенітенціарній педагогіці		1	2	1		8
Тема 5. Форми виховної роботи із засудженими		1	1	1		6
Разом за змістовим модулем 1		4	6	6		40
Змістовий модуль II. Особливості роботи з різними категоріями засуджених.						
Тема 6. Основні напрямки виховної роботи з засудженими		2	1	1		8
Тема 7. Особистість працівника ДКВС			1	2		10
Тема 8. Особливості виховної роботи з жінками			1	1		12
Тема 9. Аналіз основних педагогічних впливів при роботі з засудженими		2	1	2		8
Разом за змістовим модулем 2		4	4	6		38
Змістовий модуль III. Організація соціально-виховної роботи з неповнолітніми засудженими у спеціальних виховних установах						
Тема 10. Генеза соціально-виховної роботи з неповнолітніми засудженими			1	2		10
Тема 11. Особливості виховної роботи з неповнолітніми засудженими		1	2	2		10
Тема 12. Актуальний стан соціально-виховної роботи з		1	1	2		10

неповнолітніми засудженими виховних колоніях.	у					
Разом за змістовим модулем 3		2	4	6		30
Усього годин	150	10	26	18		108

5. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ

Таблиця 3

№ з/п	Тема
Змістовий модуль I. Теоретичні основи пенітенціарної педагогіки	
1.	Роль А.С.Макаренка в розвитку пенітенціарної педагогіки.
2.	Умови ресоціалізації засуджених до позбавлення волі
3.	Використання загальних та спеціальних принципів пенітенціарної педагогіки в практичній роботі з засудженими.
4.	Запропонуйте для обговорення схему: «Основні методи педагогічного (виправного) впливу на засуджених».
5.	Визначити умови ефективного використання форм виховної роботи з засудженими.
Змістовий модуль II. Особливості роботи з різними категоріями засуджених.	
6.	Характеристика основних напрямків соціально-виховної роботи із засудженими.
7.	Поняття «вихователь». Вимоги до особистісних якостей та характеристик працівника ДКВС –вихователя
8.	Опрацювати методіку контактної взаємодії в процесі проведення індивідуальної бесіди Л.Б. Філонова
9.	Аналіз діючих програм впливу на засуджених
10.	Загальна характеристика засуджених жінок та основні напрямки індивідуальної роботи ними.
Змістовий модуль III. Передумови виникнення та становлення пробації в Україні	
2.	Схематично представити основні етапи генези соціально-виховної роботи з неповнолітніми засудженими
3.	Проаналізувати зміст, порядок складання та ведення індивідуальної програми та щоденника соціально-виховної та психологічної роботи із неповнолітнім засудженим. Скласти авторську програму соціально-виховної роботи із неповнолітнім засудженим
4.	Проаналізувати стратегію та тактику соціально-виховної роботи з неповнолітніми засудженими у виховних колоніях
5.	Виховання засуджених у трудовій, навчальній та громадській діяльності
6.	Роль громадських та волонтерських організацій в соціально-виховній роботі з неповнолітніми злочинцями
	Разом

6. ВИДИ (ФОРМИ) ІНДИВІДУАЛЬНИХ НАУКОВО-ДОСЛІДНИХ ЗАВДАНЬ (ІНДЗ) - Немає

7. РОЗПОДІЛ БАЛІВ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Таблиця 4

Поточний контроль (мах = 40 балів)										Модульний контроль (мах = 60 балів)			Загальна кількість балів
Модуль 1										Модуль 2			
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2			Змістовий модуль 3			МК Р 1	МКР 2	МКР 3	100
T 2	T 3	T 4	T 5	T 6	T 8	T 9	T 10	T 11	T 12	20	20	20	
4	4	4	4	4	4	4	4	4	4				

Дисципліна складається з трьох змістових модулів та її вивчення не передбачає виконання ІНДЗ (табл. 4). У цьому випадку підсумкова оцінка за 100-бальною шкалою складається із сумарної кількості балів за:

1. поточне оцінювання з відповідних тем (максимум 40 балів);
2. модульні контрольні роботи (максимум 60 балів).

Шкала оцінювання

Таблиця 5

Оцінка в балах за всі види навчальної діяльності	Оцінка	
	для екзамену	для заліку
90 – 100	Відмінно	Зараховано
82 – 89	Дуже добре	
75 - 81	Добре	
67 -74	Задовільно	
60 - 66	Достатньо	
1 – 59	Незадовільно	Незараховано (з можливістю повторного складання)

8. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Державна цільова програма реформування Державної кримінально-виконавчої служби на 2013–2017 роки : Постанова Кабінету Міністрів України 29 квітня 2013 року № 345 // Офіційний вісник України. – 2013. – № 38. – Ст. 1341.
2. Дрижак В.В.Короткий термінологічний словник з пенітенціарної педагогіки та пенітенціарної психології / Дрижак В.В. –Чернігів: Чернігівський юридичний коледж Держдепартаменту України, 2008. –22 с.
3. Дрижак В.В.Пенітенціарна педагогіка: навчальний посібник / ДрижакВ.В. –Чернігів: Чернігівський юридичний коледж Держдепартаменту України, 2009 –270 с.

4. Дрижак В.В. Пенітенціарна педагогіка у запитаннях та відповідях / В.В.Дрижак, С.О.Чебоненко. –Чернігів: Чернігівський юридичний коледж Держдепартаменту України, 2006. –120 с.
5. Засоби виправлення та ре соціалізації засуджених до позбавлення волі : [монографія] / [за заг. ред. д.ю.н., проф. А.Х.Степанюка]. –Х.: Кроссруд, 2011. –323 с.
6. Збірка задач з пенітенціарної педагогіки: [для курсантів та слухачів вищ. навч. закл.] / [уклад. С.М.Єрмак] / Чернігівський юридичний коледж Держдепартаменту України. –Чернігів, 2009. –28 с.
7. Караман О. Л. Соціально-виховна робота з неповнолітніми засудженими : навч.-метод. посіб. / О. Л. Караман ; Держ. закл. „Луган. нац. ун-т імені Тараса Шевченка”. – Луганськ : Вид-во ДЗ „ЛНУ імені Тараса Шевченка”, 2014. – 378 с.
8. Кримінальний кодекс України: Закон України № 25 від 29.06.2001 // Відомості Верховної Ради України. –2001. –№ 25. –Ст. 131.
9. Кримінально-виконавчий кодекс України : Закон України від 11 лип. 2003 р. № 1129-IV / Відомості Верховної Ради України. –2004. –№3. –Ст.21.
10. Кривуша В.І. Пенітенціарна педагогіка: навчальний посібник (завдання, ситуації, питання для самоконтролю). В.І. Кривуша –К.: РВВ КІВС при НАВС, 1997. –220 с.
11. Кушнірова Т.В. Правові та соціально-психологічні аспекти організації роботи курсу підготовки до звільнення: Методичні рекомендації. -К.: “МП Леся”, 2004. -52 с.
12. Методичні рекомендації до складання характеристик на засуджених: [навч.-метод. посібник для персоналу ДКВС України] / [уклад.: С.О.Чебоненко, О.С.Третяк, В.В.Дрижак та ін.]. – Чернігів: Чернігівський юридичний коледж Держдепартаменту, 2007. – 47 с. –(Серія: Бібліотечка працівника соціально-психологічної служби).
13. Основи пенітенціарної педагогіки: [навч.-метод. посіб. для студ. вищ. навч. закл.] / С.Я.Харченко, О.Л. Карман, Н.П. Краснова, О.С. Третяк; Держ. закл. “Луган. Нац. ун-т імені Тараса Шевченка”. –Луганськ: Вид-во ДЗ “ЛНУ імені Тараса Шевченка”, 2012. –345 с.
14. Пенітенціарна педагогіка : наук.-метод. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / С. Я. Харченко, О. Л. Караман, Н. П. Краснова ; Держ. закл. „Луган. нац. ун-т імені Тараса Шевченка”. – Луганськ : Вид-во ДЗ „ЛНУ імені Тараса Шевченка”, 2011. – 329 с.
15. Про ліквідацію територіальних органів управління Державної пенітенціарної служби та утворення територіальних органів Міністерства юстиції : Постанова Кабінету Міністрів України від 18 травня 2016 р. № 348 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/348-2016-%D0%BF/paran7#n7>

16. Про Концепцію розвитку кримінальної юстиції щодо неповнолітніх в Україні : Указ Президента України від 24.05.2011 № 597/2011 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/597/2011>
17. Про схвалення Концепції державної політики у сфері реформування Державної кримінально-виконавчої служби України : указ Президента України від 8.11.2012 р. № 631/2012 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.zakon.rada.gov.ua/go/631/2012>
18. Синьов В.М., Кривуша В.І. Пенітенціарна педагогіка в запитаннях та відповідях. К.: 2000.
19. Синьов В.М., Медведєв В.С., Робоча книга пенітенціарного психолога К.: 2000.
20. Синьов В.М., Радов Г.О., Кривуша В.І., Беца О.О., Педагогічні основи ресоціалізації злочинців. К.: 1997.
21. Степанов О. М. Основи психології і педагогіки: навч. посіб. для студентів вищих навчальних закладів / О. М. Степанов, М. М. Фіцула. –3-тє вид., доповн. –К.: Академвидав, 2012. –528 с. –(Серія «Альма-матер»).

Додаткова література

1. Головка Л. Шляхи реформування Державної кримінально-виконавчої служби України [Електронний ресурс] / Л. Головка // Офіційний веб-сайт Міністерства юстиції України. – 2013. – 12 жовтня. – Режим доступу : <http://www.minjust.gov.ua/21953>
2. Джужа, О.М. Щодо оптимізації системи виконання покарань України [Текст] / О. М. Джужа, А. В. Кирилюк // Право та управління. – 2011. – № 1. – С. 141–147.
3. Лесько Н. Адміністративно-правові заходи профілактики правопорушень серед дітей / Лесько Н. // Митна справа. – 2011. – № 1(73). – Ч. 2.
4. Щорічна доповідь Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини про стан дотримання прав і свобод людини і громадянина [Електронний ресурс]. – 2013р., 28 жовт. – Київ, 2013. – 398 с. – Режим доступу : http://www.ombudsman.gov.ua/images/stories/062013/Dopovid_062013.pdf

Інтернет-ресурси

Офіційний сайт Пенітенціарної служби України - <http://www.kvs.gov.ua>
Офіційний сайт Міністерства юстиції України - <https://minjust.gov.ua>

9. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ЗАЛІКУ

1. Пенітенціарна педагогіка як наука.
2. Основні завдання пенітенціарної педагогіки.
3. Характеристика етапів історії розвитку пенітенціарної педагогіки.

4. Репресивний та філантропічний етапи розвитку соціально-педагогічної допомоги в історії вітчизняних та зарубіжних пенітенціарних систем (від найдавніших часів до кінця XIX століття).
5. Соціально-реабілітаційний та реформаторський етапи в історії розвитку соціально-педагогічної допомоги засудженим (з початку XX століття до сучасності)
6. Актуальні проблеми сучасної пенітенціарної політики України
7. Особливості педагогічного процесу в роботі з засудженими.
8. Основні категорії пенітенціарної педагогіки.
9. Методологія пенітенціарної педагогіки
10. Закономірності та принципи пенітенціарної педагогіки
11. Класифікація методів педагогічного впливу на засуджених.
12. Функції методів виховання (виправлення).
13. Визначте умови ефективного використання методів формування і корекції свідомості.
14. Охарактеризуйте методи формування і корекції досвіду поведінки.
15. Визначте умови ефективного використання методів формування і корекції досвіду поведінки.
16. Охарактеризуйте методи додаткової мотивації і стимулювання поведінки.
17. Визначте умови успішного застосування методів додаткової мотивації і стимулювання поведінки.
18. Дайте характеристику методам виявлення результатів виховання.
19. Поняття про форми пенітенціарної педагогіки.
20. Класифікація форм виховного впливу за об'єктом, видами діяльності та способами впливу.
21. Класифікація форм виховного впливу за напрямками виховання.
22. Види та характеристика основних форм виховного впливу.
23. Особливості діяльності працівників ДКВС.
24. Система професійно значущих властивостей працівника ДКВС.
25. Вимоги до особистісних якостей та характеристик працівника ДКВС – вихователя.
26. Педагогіка співробітництва як технологія виховного впливу.
27. Організація виховної роботи з засудженими.
28. Характеристика основних напрямків виховної роботи з засудженими.
29. Соціально-психологічні та вікові особливості неповнолітніх правопорушників.
30. Хто є суб'єктами виховної роботи з неповнолітніми засудженими?
31. Напрямки педагогічного процесу у виховних колоніях.
32. Загальна характеристика засуджених жінок.
33. Охарактеризуйте основні напрямки індивідуальної роботи з засудженими жінками.
34. Визначте та дайте характеристику методам індивідуальної роботи з засудженими жінками.
35. Підібрати ефективні форми індивідуальної роботи з засудженими жінками.
36. Основні цілі індивідуальної бесіди з засудженими жінками. Підготовка до бесіди.

37. Вимоги до проведення індивідуальної бесіди з засудженими жінками.
38. Основні помилки при проведенні індивідуальної бесіди з засудженими жінками.
39. Методика контактної взаємодії в процесі проведення індивідуальної бесіди Л.Б. Філонова.
40. Система організації індивідуально-виховної роботи з засудженими.
41. Поняття про самовиховання засуджених.
42. Дайте характеристику напрямкам самовиховання засуджених.
43. Охарактеризуйте методи самовиховання засуджених.
44. Положення про порядок реалізації у виправних та виховних колоніях програм диференційованого виховного впливу на засуджених до позбавлення волі.
45. Особливості реалізації програм диференційованого впливу на засуджених: «Освіта».
46. Особливості реалізації програм диференційованого впливу на засуджених: «Духовне відродження».
47. Особливості реалізації програм диференційованого впливу на засуджених: «Творчість».
57. Особливості реалізації програм диференційованого впливу на засуджених: «Правова просвіта».
48. Підібрати ефективні форми реалізації програм диференційованого впливу на засуджених: «Фізкультура і спорт», «Подолання алкогольної та наркотичної залежності».
49. Основні завдання роботи курсу підготовки до звільнення.
50. Порядок організації підготовки засуджених до звільнення.